

achtergrond
17 augustus 2006

Onder de mantel der liefde

EA-congres over ruzie in de kerk

De vredigste plaats op aarde is zonder twijfel de kerk. Daar zorgt immers iedereen goed voor elkaar, zit niemand met eigenbelang en maakt al helemaal niemand ruzie. De Evangelische Alliantie (EA) weet dat dit een utopie is en organiseert daarom op 8 september het congres 'Onder de mantel der liefde'.

Christenen weten niet goed hoe ze ruzie moeten maken. Dat is vrij vertaald de kijk van de Evangelische Alliantie (EA) op christelijk Nederland. "Er zijn – helaas –

conflicten genoeg in kerken en organisaties en veel gelovigen kunnen nog veel leren hoe ze door een moeilijke situatie heen kunnen komen." Dat zegt EA-directeur Arnold van Heusden. "Je ziet twee ongelukkige reacties op moeilijke situaties voortdurend terugkomen. Of een ruzie dreigt in het ergste geval uit te lopen op een onherstelbare breuk. Of – en daar zijn christenen erg goed in – verdwijnt het onder het vloerkleed. Niemand praat er meer over, terwijl het daaronder wel doorsuddert."

Kerkbanken

Ruzies in de kerk kunnen overal over gaan. Van bijna onschuldige probleempjes tot zeer ingrijpende situaties. Maar het raakt iedereen en niet alleen de leiding. Het kan overal over gaan, zoals de vervanging van de kerkbanken, de aankoop van een gebouw, het functioneren van de voorganger of de toch wel erg ouderwetse muziekkeuze in de dienst. Om bewustwording op te wekken en christenen een handreiking te doen in conflictantering organiseert de EA het symposium.

Christenen weten niet goed hoe ze ruzie moeten maken

Wedstrijd

Psychologe drs. Anneke den Hertog spreekt op de dag over het thema 'Help, het loopt uit de hand!'. Ze is coach, trainer en mediator en tevens aangesloten bij het Platform Church Mediation, een organisatie die kerken in crisissituaties helpt. "Conflicten ontstaan door onuitgesproken of irreële verwachtingen, onduidelijke grenzen en afspraken, maar het kan ook gaan om onhandige of botte communicatie, slecht luisteren of een meningsverschil dat al heel snel op de persoon gespeeld wordt." Het lijkt vaak op een wedstrijd, weet de mediator. "Partijen staan lijnrecht tegenover elkaar met het appèl: 'snap mij nou toch'. Wat ik op de bodem van elk conflict steeds terugzie, is één woord: miskenning. Mensen voelden zich niet begrepen en gaan daarom met de hakken in het zand staan."

Tien jaar geleden stapte Mark Becking vanuit 'de wereld' het christelijke erf op. "Ik was vol van mijn nieuwe geloof, maar schrok me wild van de nieuwe omgeving waarin ik terecht gekomen was," stelt hij scherp. Als psycholoog en psychotherapeut begeleidde hij al jaren grote bedrijven op het gebied van conflicthantering, leiderschap en coaching. Becking: "Ik ontdekte dat christenen dertig jaar zijn achtergebleven in het ontwikkelen van gezonde communicatie, terwijl het binnen vrij veel gemeenten rommelt."

Op het EA-congres verzorgt hij de hoofdlezing aan de hand van het thema 'Midden in het conflict'. "Ik heb inmiddels genoeg gezien om te kunnen stellen dat er in de kerk een flinke slag gemaakt moet worden om deze versluierde problematiek te lijf te gaan. Gelukkig heb ik mijn frustratie over de armetierige toestanden in de kerk weten om te buigen naar een passie." Inmiddels helpt hij tal van kerken en organisaties die door zwaar weer heen moeten of in een veranderingsproces zitten. "Conflicten zijn eigenlijk heel positief, omdat we gedwongen worden om iets te leren wat zo lang verwaarloosd is. Een crisis biedt veel nieuwe kansen!"

Becking ziet maatschappelijke ontwikkelingen die de tijd rijp lijken te maken voor meer professionalisering in de kerk. "Veel gemeenteleden gaan tegenwoordig in hun seculiere baan door zoveel coaching en trainingen heen, dat ze de achtergebleven stijl van leidinggeven in hun kerk steeds moeilijker kunnen accepteren. Gelukkig geven meer en meer leiders gehoor aan deze gevoelens en gaan kerken – voordat de bom barst – ermee aan de slag. Toch merk ik een grote angst om meer bedrijfsmatige en managementachtige elementen in de kerk te introduceren. Coaching? Organogrammen? Gedragscodes? Wat heeft dat met onze gemeente te maken, zou een reactie kunnen zijn."

En wat heeft dat precies met de kerk te maken? "Kijk je naar de geschiedenis, dan is er altijd veel gedaan om het geloof en psychologie of wereldse ideeën uit elkaar te houden," meent Becking. "Toch wil ik de kerk oproepen meer in de psychologie te duiken, de goede dingen daaruit te pikken om het voor een geestelijk doel te gebruiken. Waarom? Om tot een meer verbroken houding te komen in leiderschap. Je moet eerst weten hoe je ziel werkt om het in dienst van de Geest te kunnen stellen." Becking schreef hier zeer recent het boek *Fundamenteel anders!* over. "Begrippen als coaching en relatiegericht leiderschap, die zo gewoon zijn in zakelijke omgevingen, kunnen echt veel bijdragen aan een gezond klimaat in de christelijke wereld. Je moet niet bang zijn om buiten vertrouwde paadjes te gaan en je durven bezinnen op je eigen houding. Angst blijft nog altijd een slechte raadgever."

Tips over conflicten in de kerk

- Speel op de bal (onderwerp) niet op de persoon.
- Benoem steeds wat gemeenschappelijk is: 'we zijn het samen eens, dat we het oneens zijn'.
- Geef oprechte aandacht aan de ander.
- Vermijd woorden als 'altijd', 'nooit' en 'jij bent...'
- Noem het beestje (het conflict) bij zijn naam.
- Bespreek in een samenwerking eerst de verwachtingen. Wat komt iedereen halen en brengen?
- Denk niet te snel 'ik snap het wel'. Vat eerst in je eigen woorden samen wat de ander zegt, voordat jezelf reageert.
- Maak elkaar medeverantwoordelijk voor de oplossing.

Bron: Anneke den Hertog

Praktijkgeval

Onlangs begeleidde hij een evangelische gemeente. “Ik kende de groep al langer en ving negatieve signalen op over de leiding. Hun dwingende stijl en verdeel- en heersstrategie joeg mensen weg. Binnen de oudstenraad regeerde angst, waardoor ze onderling niet met elkaar durfden te praten over de problemen. Niemand durfde de leiding aan te spreken, totdat het tot een grote uitbarsting kwam en de gemeente bijna bezweek. Toen ik binnenkwam, nadat de rook wat was opgetrokken, gaf ik vooral ruimte voor rouwverwerking. Ik probeerde in kaart te brengen waar de onopgeloste conflicten zaten. Met een groep van twintig leidinggevenden zette ik een coachingstraject op. Al snel werd duidelijk waar de kwetsbare plekken lagen en dat er weinig gedaan was aan het bouwen van hechte relaties. Taakgerichtheid leek de oplossing om de onderhuidse onvrede weg te werken, iets wat je veel ziet. Niet zeuren, maar werken! Langzaam maar zeker zag je in deze gemeente een mentaliteitsverandering komen en werd het interpersoonlijk contact weer belangrijk.”

‘Een conflict is eigenlijk heel positief en biedt nieuwe kansen’

Zo kan het ook

Een snelgroeïende gemeente in het midden van het land wil niet alleen pasbekeerde mensen binnenhalen, maar ze ook binnenhouden. De leiding beseft dat dit niet vanzelf gaat en combineert geestelijke aspecten met toepassingen uit het bedrijfsleven. De voorganger kun je ook een manager noemen, die niet zelf alle touwtjes in handen neemt, maar mensen stuurt en taken geeft. Regelmatig beoordelen anderen zijn functioneren en bekijken ze de koers van de gemeente. Raken er mensen overbelast? Zijn we niet te taakgericht? Spreken we nog de taal van de wereld?

Daarnaast huurt de gemeente een externe deskundige in die het pastoraat onder de loep neemt. Liefde voor de medemens is niet genoeg om evenwichtige hulp te kunnen bieden en daarom krijgen de teamleden uitvoerige trainingen, waarbij het bouwen aan relaties centraal staat. Kringleiders gaan door eenzelfde proces. Het gaat de kerk er niet om zoveel mogelijk wereldse ideeën te kopiëren, maar vooral om conflicten voor te zijn. Juist door helderheid te verschaffen, mensen toe te rusten en te bouwen aan hechte relaties kan de gemeente tegen een stootje als de storm opsteekt.

Afgeven op leiderschap is erg makkelijk en snel goedkoop. Wat kunnen we hierover uit de Bijbel leren? We vragen het aan de EA-voorman: “Sta niet te snel vooraan om leiders aan de schandpaal te nagelen of je gelijk te halen in een discussie. Volgens mij doet Jezus die oproep in Lucas 12, waar Hij waarschuwt voor hebzucht als een man om een deel van een erfenis vraagt. Het is zelfs beter onrecht te lijden dan dat je ten koste van de ander je gelijk haalt of je rechtvaardig behandeld voelt.” Van onrecht kun je nog een beter mens worden, maar van hebzucht niet, vult Van Heusden aan “en kijk – om met Jakobus te spreken - vooral in je eigen ziel of je motieven zuiver zijn.”

Mediation

Echtparen die hun huwelijk spaak zien lopen, roepen steeds vaker de hulp in van een mediator (bemiddelaar). Churchmediation (kerkbemiddeling) is een nieuwe kreet in christelijk Nederland. Psychologen Mark Becking en Anneke den Hertog worden meer en meer ingeschakeld om hulp te bieden in conflicten, al blijken kerken nog wat huiverig. “Het past niet zo bij onze cultuur om de vuile was buiten te hangen door iemand van buiten in de arm te nemen,” zegt Den Hertog. “Toch broeien conflicten soms generaties lang door in een kerk en in de ergere gevallen kan alleen

een ‘aardse’ rechtbank nog een uitspraak doen. Een mediator wil dat moment voor zijn en de partijen samen laten zoeken naar een oplossing. In liefde elkaar de waarheid zeggen, staat daarbij centraal, want als je er uit wilt komen, lukt het altijd.” De bemiddelaar helpt partijen vooral helder te krijgen wat er nu echt aan de hand is. Niet door advies te geven of uitspraken te doen, maar door als neutraal persoon partijen opnieuw in gesprek te laten gaan. Becking merkt nu nog dat bij conflicten vaak de hulp van ‘wijze adviseurs’ uit de eigen kring komen “en dat werkt natuurlijk niet; dat zijn geen onafhankelijke mediators. Helaas draait het dan meestal uit op een goedkoop compromis, zonder dat de wortel aangepakt wordt. Daarnaast zie je je eigen blinde vlekken natuurlijk niet.”

Hulp nodig?

De Stichting Gedragscode Leidinggevenden (SGL) heeft een telefonisch meldpunt ingesteld voor de opvang van klachten over seksueel misbruik, manipulatie en machtsmisbruik: 0900-2020047, meldpunt@sglmeldpunt.nl.

Auteur: Maarten Nota

© foto: Evangelische Omroep Pers fotograaf: Dokus www.dokus.nl

Weblink:

<http://www.eo.nl/portals/mags/article.jsp?article=7638186&mag=5233406&portal=5233405>